

La Llei d'arxius i documents i la gestió de documents: cinquanta ombres de la llei

LLUÍS-ESTEVE CASELLAS I SERRA

Els deu anys de l'aprovació de la Llei 10/2001, de 13 de juliol, d'arxius i documents de Catalunya van semblar motiu suficient per plantejar fer un balanç de resultats d'aquesta norma. En un marc de balanç general de la llei, des de *Lligall* se'm proposa de fer-ne un d'específic sobre el grau de desenvolupament, compliment i incidència de la llei en l'àmbit de la gestió de documents a les organitzacions, i la primera qüestió a plantejar-se és si realment és possible fer aquest balanç. Hi ha alguna mena d'indicadors que permetin avaluar la incidència real de la llei en les administracions públiques? Si n'hi ha, són o s'han fet públics?

Aquesta és sens dubte la primera qüestió: no hi ha cap balanç oficial conegut sobre el grau de compliment de la llei, ni sobre l'assoliment dels beneficis o els efectes positius anunciats en el seu moment entorn de la implantació de sistemes de gestió de documents a les institucions públiques i als seus organismes vinculats. Per tant, cal aclarir d'entrada dues qüestions a títol d'advertiment en la lectura d'aquest text. La primera és que aquest balanç no és un balanç sobre la gestió de documents a Catalunya, sinó sobre la llei. La segona és que la inexistència de dades oficials converteix aquest balanç en una aportació òbviament

subjectiva a partir de la meua experiència personal. Tanmateix, la llei planteja elements fàcilment objectivables, els quals sí que poden ser i han de ser sotmesos a revisió i a judici, malgrat que aquí s'expressin des d'un clar posicionament i des d'una perspectiva personal determinada.

No obstant això, les afirmacions precedents no s'han d'entendre com l'adopció de certs apriorismes en l'anàlisi, tot el contrari. És evident que, en general, a Catalunya s'ha avançat prou en la gestió de documents en els àmbits institucional i professional. Tot i així, no és menys cert que els avenços i les experiències reeixides són en la majoria dels casos, per no dir gairebé tots, resultat d'iniciatives individuals, normalment institucionalment isolades i professionalment, en tot cas i a tot estirar, compartides més des de la solidaritat que no pas des del consens.

El text, doncs, se centra a avaluar el desplegament i el grau de compliment de les previsions de la llei i a contrastar-les tant amb les expectatives generades en el seu moment com amb els seus possibles resultats o el context actual de la gestió de documents. Afegeixo en aquest punt que, més enllà de presentar l'anàlisi sobre la llei i compartir un seguit de reflexions personals, hi ha també la intenció d'intentar provocar en la mesura que sigui possible un cert debat al si de la professió, des del meu punt de vista més que convenient en el context actual.

Llums i ombres de la llei

No cal dir que la llei presentava moltes novetats en comparació de l'anterior, de caràcter marcadament historicista, però entre totes aquestes novetats probablement la més significativa era l'obligatorietat per a totes les administracions i les entitats titulars de documents públics de disposar d'un sistema de gestió de documents (SGD). Així ho estableix clarament l'article 7 al primer apartat, en fixar les responsabilitats dels titulars de documents públics, responsabilitats que es reforcen a l'article següent, que reserva la definició, la supervisió i la direcció del SGD a l'organisme titular dels documents públics i, consegüentment, n'impossibilita l'externalització.

A més, aquesta obligatorietat és un dels requisits per formar part del Sistema d'Arxius de Catalunya (SAC), tal com estableix l'article 21, sobre requisits i efectes de pertànyer al SAC, malgrat que la redacció del punt 1.a és imprecisa i pot donar peu a confusió:

1. Els arxius del Sistema d'Arxius de Catalunya han de complir els requisits tècnics que s'estableixin per reglament i, especialment, els següents:

a) Aplicar el sistema de gestió de la documentació que correspongui als fons que apleguen, d'acord amb les normes tècniques bàsiques fixades per l'Administració de la Generalitat.

La vaguetat «aplicar el sistema de gestió de la documentació que correspongui als fons que apleguen» permet considerar la possibilitat que s'estava confonent la gestió de documents amb el tractament arxivístic de la documentació. Tanmateix, la confusió es podria donar per resolta si es té en compte la definició que la llei fa de sistema de gestió documental (*sic*) a l'article 2.e, que encaixa perfectament amb la gestió de documents. En qualsevol cas, els articles que estableixen les competències dels arxius centrals administratius de la Generalitat (article 28.1) i dels arxius municipals (article 32.1) ja no donen peu a cap dubte i fixen la responsabilitat d'aquests centres de definir, implantar i mantenir els sistemes de gestió de documents.

Així doncs, disposar d'un sistema de gestió de documents entès com a requisit de pertànyer al SAC, d'acord amb l'article 21.1.a esmentat més amunt, cobra plena força en relació amb l'article 31, sobre les entitats obligades a tenir arxiu, quan exigeix que aquestes institucions compleixin les condicions fixades per a la integració al SAC.

En conclusió, l'obligació de la llei que totes les administracions i les entitats públiques de Catalunya disposin d'un sistema de gestió de documents és clara, amb independència del seu volum territorial, volum poblacional o complexitat administrativa. Tanmateix, la llei no és tan ferma en relació amb els terminis per complir aquest mandat. Mentre que la disposició transitòria 1a fixa per als municipis de més de deu mil habitants, obligats a tenir un servei d'arxiu propi, un període màxim de cinc anys, no n'estableix cap per a la resta de municipis, ni per a les diputacions provincials, ni per als consells comarcals, ni per a la mateixa Generalitat de Catalunya, ni per a cap dels organismes públics vinculats a aquestes administracions. Per tant, la primera esclatxa en el sistema quedava oberta ja a la mateixa llei, però no era l'única.

La disposició addicional 6a establia que els arxius esmentats a l'article 20.1 (en la pràctica, tots els existents excepte els d'ajuntaments de menys de deu mil habitants i els d'entitats públiques) s'havien d'inscriure d'ofici en el Registre d'arxius en el termini de tres mesos de l'entrada en vigor de la llei. Per tant, podríem entendre que el Registre d'Arxius és un mer instrument de gestió dels arxius de Catalunya i que, lògicament, en cap cas la inscripció no equival a complir els requisits per formar part del SAC. Res més lluny de la realitat. Sorprenentment, l'article 24 referit a l'inventari i el registre d'arxius i, concretament, els apartats 24.2 i 24.3 assimilen l'instrument amb la pertinença al sistema:

2. El Registre d'arxius, adscrit al Departament de Cultura, és el repertori dels arxius que formen part del Sistema d'Arxius de Catalunya.

3. La inclusió d'un arxiu al Sistema d'Arxius de Catalunya comporta necessàriament la inscripció d'ofici al Registre d'Arxius.

Sens dubte, podem afirmar que la combinació de l'article 24 amb la disposició addicional 6a i la disposició transitòria 1a suposen una ferida oberta per al compliment de la llei en matèria de gestió de documents, només resoluble a partir d'un ferm desplegament normatiu de la llei, que, malauradament, no ha existit.

És a dir, és del tot incongruent exigir uns requisits per a la integració al SAC si després resulta que la inscripció és obligatòria amb independència de si es compleixen. Evidentment, a ningú no se li escapa que al cap de tres mesos de l'entrada en vigor de la llei molt probablement no hi havia pràcticament cap administració pública que pogués integrar el seu arxiu al SAC si s'exigien els requisits establerts. Però també és igualment cert que qualsevol possible incentiu a integrar-s'hi per a qui no complís la llei quedava ja directament devaluat.

En qualsevol cas, i a resultes del coneixement directe i constatable de l'Administració pública catalana el 2013, una primera conclusió és que l'aportació més rellevant de la llei en matèria de gestió de documents, l'obligació de disposar d'un sistema de gestió de documents, ha estat infringida a bastament, o potser millor hauríem de dir «ignorada a bastament», per la immensa majoria de les organitzacions públiques de Catalunya. En tot cas, l'obligació de la llei ha servit per donar cobertura als professionals d'organitzacions ja implicades en la gestió de documents o que pretenien desenvolupar un SGD, però en cap cas no crec que puguem afirmar que els SGD que hi ha actualment siguin fruit de la imposició de la llei, sinó de la recerca individual de les administracions per trobar solucions a les seves necessitats d'organització i funcionament.

Els instruments de la llei

Per a la consecució dels objectius de la llei s'establien diversos instruments, entre els quals cal remarcar-ne tres: l'atribució de competències i responsabilitats al Departament de Cultura en matèria d'arxius i gestió de documents, la creació del Consell Nacional d'Arxius (CNA) i la incorporació de l'avaluació del règim d'accés dels documents en el marc de competències de la Comissió Nacional d'Accés, Avaluació i Tria Documental (CNAATD). De fet, aquests tres òrgans, juntament amb els arxius existents de Catalunya, constitueixen l'estructura del Sistema d'Arxius de Catalunya, tal com es defineix a l'article 16.

En la vertebració de tot el sistema, la llei preveia i preveu que el paper del Departament de Cultura sigui clau, tant pel seu lideratge en la coordinació dels arxius integrats al SAC com per la seva funció de tutela dels sistemes de gestió de documents de les administracions públiques (article 4, sobre coordinació i col·laboració). Així mateix, el Departament de Cultura ha de fomentar i impulsar la col·laboració entre els diferents arxius del SAC, que alhora «han de programar les seves actuacions tot considerant que hi pertanyen».

El rol del Departament esdevé encara més clar en la descripció de les seves funcions que fa l'article 17, sobre les seves competències en relació amb el SAC i les seves funcions d'inspecció, de foment i de prestació de serveis en matèria de preservació. El Departament, doncs, assumeix la coordinació del SAC, l'obligació d'elaborar-ne la normativa, la direcció funcional dels arxius centrals administratius de la Generalitat que, com hem esmentat, són els responsables de definir, implantar i mantenir el SGD (article 28.1), i, a més a més, l'obligació d'establir programes d'actuació arxivística i inspeccionar el compliment de la normativa als arxius.

El mateix article inclou també la voluntat que el Departament promogui, entre d'altres, l'elaboració de normativa sobre la gestió de documents electrònics (article 17.3.b):

b) L'estudi i l'establiment de normes que garanteixin el tractament i la conservació dels documents que només es poden llegir mitjançant un maquinari, a fi de preveure la recuperació de la informació que contenen i d'evitar que l'evolució de la tecnologia els faci inaccessibles.

L'abast previst del que es regula en aquest article 17 es reflecteix, ni que sigui tangencialment, a l'article 21, ja esmentat, sobre els requisits i els efectes de pertànyer al SAC, en referir-se al fet que tots els arxius del sistema «han de complir els requisits tècnics que s'estableixin per reglament» (el subratllat és afegit). És a dir, hi havia una clara voluntat que el desplegament de la llei es realitzés mitjançant el rang normatiu adient i, per tant, més enllà de recomanacions i bones pràctiques.

A més, l'article ja assigna al Departament de Cultura la inspecció tant dels arxius de la Generalitat com de la resta d'administracions de Catalunya i, també, dels arxius privats. La funció inspectora està especialment reforçada pel títol v de la llei, sobre infraccions i sancions administratives (articles del 38 al 41). Fins i tot l'article 7, sobre les responsabilitats dels titulars de documents públics, a l'apartat 6è, preveu que en cas d'incomplir els punts 1, 2 i 3 del mateix article, el Departament de Cultura «pot acordar l'ingrés temporal dels documents en un altre arxiu públic, a càrrec de l'administració o l'entitat infractora». Precisament,

el primer apartat fa referència a l'obligació de disposar d'un «sistema de gestió documental» i, per tant, l'ingrés de la documentació en un altre arxiu constitueix una mesura radical, i en la pràctica de molt mal gestionar si calgués executar l'ingrés de la documentació generada en el desgavell derivat de la inexistència d'un SGD. Indubtablement, en la redacció de la llei plana alguna ambigüitat i confusió en l'ús del concepte de *sistema de gestió documental*.

Quant al Consell Nacional d'Arxius, aquest és un òrgan consultiu de la Generalitat sobre diverses matèries relacionades (article 18). Entre les seves funcions directament vinculades a la gestió de documents cal esmentar l'emissió d'informes sobre les normes tècniques bàsiques a què s'han d'adequar els SGD dels arxius del SAC. De manera indirecta, el CNA ha d'emetre informes sobre la incorporació d'un arxiu al SAC o sobre qualsevol programa global d'actuació arxivística. Conseqüentment, l'informe favorable del CNA a les normes tècniques constitueix un aval davant de qualsevol administració pública i, també, entitat privada.

Per la seva banda, la Comissió Nacional d'Accés, Avaluació i Tria Documental és un òrgan col·legiat de caràcter tècnic adscrit a la direcció general competent en matèria d'arxius (article 19). La regulació de l'avaluació de documents és anterior a la llei i, de fet, la Comissió ja existia des del 1990. La Llei 10/2001 reforça el seu rol, consolidant el seu paper clau en l'avaluació i establint l'obligatorietat de complir la normativa i els procediments reglamentaris corresponents un cop finalitzada la fase activa i semiactiva de qualsevol document públic (article 9).

Tanmateix, la principal novetat de la llei en aquest aspecte és la inclusió de la regulació de l'accés entre les funcions de la Comissió, a la qual dedica el títol iv (articles del 34 al 37). Debatuda en el seu moment la conveniència o no d'incorporar-la a l'antiga CNATD o de crear una comissió específica, l'opció final fou que el mateix procés d'avaluació incorporés el règim d'accés aplicable als documents. Indubtablement, l'accés constituïa i constitueix un element estratègic de primer ordre per millorar el posicionament de la gestió de documents al si de les organitzacions.

En definitiva, la llei obliga totes les organitzacions de caràcter públic a disposar d'un SGD i, a més, obre la porta que el Departament de Cultura desplegui la normativa tècnica necessària perquè això es porti a terme mitjançant regulació reglamentària. Paral·lelament, la llei reforça el paper de la gestió de documents potenciant, d'una banda, la Comissió Nacional d'Accés, Avaluació i Tria Documental amb l'assumpció del règim d'accés dels documents i, de l'altra, preveient

l'aval del Consell Nacional d'Arxius per impulsar el conjunt d'iniciatives que cal emprendre.

Per tant, situats en el context i l'any de la seva promulgació, i malgrat les seves llums i ombres, la llei regula les obligacions fonamentals i dóna els instruments necessaris per desplegar-la amb un marge de maniobra més que suficient.

El balanç de resultats

Com ja s'ha dit, és evident que la progressió dels arxius en general ha estat positiva i, també, que la gestió de documents a l'Administració pública catalana ha avançat prou. Ara bé, si ens centrem exclusivament en la gestió de documents, en els objectius de la llei i en les expectatives generades, resulta clamorós que els resultats queden molt lluny de les previsions optimistes de l'any 2001. No es tracta ja de si els municipis de més de deu mil habitants van complir o no el termini de cinc anys per disposar d'un servei d'arxiu i desenvolupar un SGD. La qüestió clau és que, passats més de deu anys de l'aprovació de la llei, les administracions amb un SGD més o menys integral (en terminologia dels anys noranta del segle passat) són testimonials i, el que és més greu, ni tan sols hi ha els indicadors que en permetin una avaluació.

En aquest sentit, probablement han faltat projectes emblemàtics consolidats, més que projectats o publicitats, en les principals institucions del país, com podrien ser la mateixa Generalitat de Catalunya, l'Ajuntament de Barcelona o les quatre diputacions catalanes. Indubtablement, sense aquesta funció demostrativa de les grans institucions és molt més difícil que el model es pugui estendre, per posar un àmbit concret d'exemple, a la resta de 946 municipis. En tot cas, podríem afirmar que en molts casos els professionals han articulat solucions més de supervivència que no pas derivades d'un projecte completament assumit per la seva organització. És a dir, hem treballat més o menys arreu en gestió de documents, fins i tot intensament, però no podem afirmar que hàgim aconseguit implantar sistemes de gestió de documents arreu del territori ni a totes les organitzacions. Per tant, podem afirmar que en tot cas hi ha hagut més un recolzament en la llei que no un desplegament de la llei.

Ras i curt aquest és el resultat, però sobre les poques i parcials experiències que hi ha caldria interrogar-se si es pot considerar que aquestes experiències compleixen el que s'espera d'un sistema de gestió de documents tal com es defineix a l'article 2 de la llei. I aquesta és potser la qüestió més punyent: a la manca de dades per conèixer quantes organitzacions sobre el total existent disposen

d'un SGD, quin és el seu rang poblacional o la seva complexitat organitzativa, quins nivells pressupostaris tenen o quina és la seva distribució territorial, hi cal afegir que si tinguéssim aquestes dades no tindríem, però, elements per valorar si els seus SGD compleixen o no els requisits bàsics. Simplement no ho podríem fer perquè aquests requisits bàsics no existeixen: no s'ha elaborat la normativa tècnica bàsica prevista per la llei i que havia de ser indispensable per a l'assoliment dels objectius fixats. Una altra cosa diferent és que ens remetéssim als estàndards internacionals publicats al llarg d'aquests anys, però òbviament aquest seria un altre tema objecte d'un altre treball.

Per tant, convé reflexionar entorn de les causes que han dificultat o impedit el desplegament de la llei, com hem arribat a la situació actual i quines perspectives de futur es dibuixen en un escenari que ja no és el mateix. En definitiva, per què una raonablement bona llei de l'any 2001 és ara, poc més de deu anys més tard, una llei clarament escaçada i, pitjor encara, per què és sobretot una llei òrfena.

D'entrada, caldria fer notar una certa visió esbiaixada de la realitat en el moment de l'aprovació de la llei, potenciada probablement per un excés d'optimisme per la seva mateixa consecució. Ja en el preàmbul de la llei es dona per fet que durant el període 1985-2000 «les administracions públiques han adquirit consciència plena de la importància de la gestió documental i de la correcta organització dels arxius com a element clau de la gestió administrativa» i que els arxius «són la base que ha de fer possible un sistema de gestió de documents i de la informació de les administracions públiques, el qual sistema també ha de servir de model per a les institucions i les empreses privades».

Més endavant, també s'afirma que «la correcta gestió dels documents és essencial pel que fa a la seguretat jurídica i a l'actuació eficaç i transparent i amb obertura a la participació ciutadana».

I certament, tot plegat era i és correcte, però contràriament al que es va enunciar, la realitat ha demostrat a bastament que les administracions públiques no ho tenien tan o gens clar, que malgrat que els arxius fossin fonamentals en la gestió de les organitzacions els professionals no érem els actors més ben posicionats per liderar segons quins canvis ni tampoc els únics implicats en aquest àmbit. Cal afegir que el desconeixement del sector privat feia pràcticament impossible exportar cap mena de model, qüestió encara ara com a mínim complexa. De la mateixa manera, tampoc no s'ha explicat de manera concreta i sobretot pràctica quina és la contribució de la gestió de documents en la seguretat jurídica, l'eficàcia i la transparència. Més enllà dels principis ha faltat mèto-

de, coneixement operatiu i indicadors d'avaluació de resultats per convèncer els nostres interlocutors amb independència de les nostres habilitats oratòries i de negociació.

Per tot plegat, els beneficis de la gestió de documents i les altes expectatives dipositades en el futur no han tingut la incidència esperada, i probablement cal admetre que, si bé el col·lectiu professional havia assumit els principis fonamentals de la gestió de documents, en general el desconeixement sobre com portar-los a la pràctica ha estat més que constatable. Els professionals dels anys vuitanta i noranta érem tots autodidactes, la gestió de documents tot just acabava d'aterrar a Catalunya de la mà de Michel Roberge i la majoria dels arxius patien una greu situació de manca de mitjans i, també, de recursos humans i econòmics. Molt probablement, teníem una bona llei a les mans, però la professió no estava preparada per desplegar-la, almenys de la manera pràctica que les organitzacions requerien.

Aquest fet, que per si sol ja podria ser motiu de debat, crec que ha condicionat en bona part les polítiques que s'han portat a terme posteriorment, perquè com sol ser habitual és més fàcil centrar-se en allò que ens és familiar que no pas endinsar-se en territori desconegut. Dit d'una altra manera, hem avançat molt més en la millora de les infraestructures físiques del SAC, per exemple, que no pas en les infraestructures metodològiques, i aquest no és en absolut un aspecte menor. De fet, Josep Matas, en la jornada de presentació de la llei i en relació amb el seu desplegament, ja afirmava:

Aquest acurat i ben plantejat desenvolupament crea expectatives molt esperançadores. Al mateix temps comporta l'exigència de portar-lo a terme ordenadament i sense dilacions, perquè moltes de les propostes innovadores de la LAD [...] no són d'aplicació si no es materialitzen en les seves previsions.

Aquest plantejament també es recollia en les conclusions de la jornada, en afirmar que la llei, tot i ser coherent en relació amb el seu desplegament, hi estava massa subjecta. Per tant, la llei esdevenia per al col·lectiu professional més un repte que no pas la solució a molts dels problemes plantejats per la gestió de documents. Davant d'aquesta situació, no podem considerar que les polítiques portades a terme hagin impulsat el desplegament necessari per pal·liar aquesta situació de repte constant, d'un continu i permanent «inventar la roda» per part de cada professional i en cada institució.

En aquest sentit, la normativa tècnica prevista per la llei no s'ha portat a terme, o s'ha portat a terme de manera lenta i testimonial, i clarament amb poca ambició i en comparació dels problemes que cal resoldre. Conseqüentment, es

pot atribuir una primera responsabilitat directament al Departament de Cultura de la Generalitat, que és qui tenia i té assignada aquesta atribució. Tanmateix, possiblement també és cert que la pressió des del col·lectiu professional ha estat desigual. És a dir, més enllà de les accions i les propostes llançades i impulsades per l'AAC, com per exemple la NODAC o el *Manual d'arxivística*, en gestió de documents ha faltat articular i vehicular de manera suficient la necessitat de trinxera per generar una massa crítica, en sentit positiu, que pressionés i alhora col·laborés en l'elaboració de normes tècniques de requisits mínims, aplicables al conjunt de les administracions públiques catalanes.

En qualsevol cas, aquesta responsabilitat compartida és evidentment desigual i no eximeix en absolut la responsabilitat més gran i directa del Departament de Cultura, amb les limitacions, les mancances i les justificacions que es vulgui, però que en cap cas no poden obviar les funcions que la llei li assigna. En aquest sentit, convé recordar que sovint s'ha qüestionat la limitació que suposa l'adscripció a Cultura de l'administració dels arxius, i això és especialment cert per a la gestió de documents. Ara bé, de la mateixa manera que l'adscripció a Cultura pot ser una limitació que hauria de ser corregida al més aviat possible, també és igualment cert que, en conjunt, la feina feta fins ara en matèria de gestió de documents acaba justificant l'adscripció actual.

Les afirmacions precedents es confirmen fàcilment si avaluem el desplegament normatiu sobre la matèria ni que sigui a diferent nivell. En aquest sentit, sorprèn que els requisits que han de complir els arxius per integrar-se al SAC i el procediment d'integració que cal seguir, així com els del Registre d'Arxius de Catalunya, s'hagin acabat aprovant el 9 de desembre de 2009 (Decret 190/2009), amb la qual cosa s'ha obviat qualsevol termini estipulat a la mateixa llei.

De fet, aquest retard més que considerable també s'observa fàcilment en la creació dels òrgans previstos a la llei. Per exemple, el Consell Nacional d'Arxius es creà al cap de cinc anys de l'aprovació de la llei, l'any 2006, mitjançant el Decret 52/2006, de 28 de març, i la refundació de la CNATD en CNAATD, amb la incorporació de la regulació de l'accés, encara amb més retard, el 22 de gener de 2008, mitjançant el Decret 13/2008. A escala general, no es pot considerar específicament rellevant cap altra normativa emesa, llevat potser de l'Ordre d'11 de juliol de 2007, sobre grups de treball en matèria arxivística.

Quant al Decret 190/2009, de requisits per a la integració al SAC, d'un total de 21 articles la gestió de documents es limita únicament a l'article 3, que de manera difusa reitera el que ja expressa la llei sobre el fet que els arxius «han d'aplicar el sistema de gestió de la documentació que correspongui als fons que

apleguen, d'acord amb les normes tècniques bàsiques que dicta l'Administració de la Generalitat». L'article també estableix l'obligatorietat que «els fons» disposin de quadres de classificació «integrats per sèries documentals», que «la descripció dels fons» es faci segons els criteris tècnics que fixa el Departament de Cultura, amb inventaris, catàlegs i altres instruments, i, també, que disposin de calendaris de conservació i eliminació d'acord amb les taules de la CNAATD.

La lectura de l'article 3, en el context ja de per si poc concret de la llei que s'ha expressat anteriorment, permet intuir que en el fons hi ha una certa ambigüïtat quant als sistemes de gestió de documents com a requisit. De fet, tant l'article 17 de la llei com aquest article 3, quan fan referència a «sistemes de gestió de la documentació», sembla que posin en un mateix sac tant la gestió de documents en l'àmbit de la seva creació i gestió en fase activa com el que podríem considerar «tractament arxivístic» més clàssic de la documentació en fase inactiva. Per tant, si tenim en compte aquest raonament, potser no sorprèn tant el poc nivell d'exigència en matèria de gestió de documents per pertànyer al SAC.

A l'altre extrem d'exigència caldria situar l'Acord 1/2010 de la CNAATD, sobre les condicions de substitució de documents en suports físics per còpies electròniques de documents amb validesa d'originals. Aquest acord, el debat del qual al plenari de la Comissió ja fou considerablement llarg i intens, estableix a l'apartat 4t que les administracions que vulguin fer digitalitzacions amb caràcter substitutiu del document original en paper han de disposar d'una «estratègia de migració i preservació definida, documentada i implementada per als documents electrònics, incloent-hi els documents digitalitzats». També han de disposar d'un «sistema de gestió documental adequat» i especificacions tècniques per a cada tipus de document. A més, afegeix que els protocols, les polítiques i les especificacions tècniques que recullin els requisits que s'han expressat més amunt han de ser convenientment aprovats per l'organisme corresponent i han de ser públics.

Per tant, la digitalització amb caràcter substitutiu no és en principi possible sense complir aquests requisits. Deixant de banda la qüestió, gens menor, sobre si aquesta regulació ha de ser un simple acord de la Comissió i de si realment aquests requisits contravenen o no el marc general d'administració electrònica a escala estatal, el cert és que entre aquesta exigència a les administracions i l'obligació prèvia de la Generalitat de promulgar la normativa tècnica corresponent que permeti desenvolupar correctament aquests requisits hi va un tros.

En la pràctica, i sense una inspecció que en reforci els continguts exigits, aquests requisits difícilment es poden considerar poc més que una declaració de bones intencions. És a dir, entre la regulació precisa inexistente i les condicions

exigides, l'ambigüitat. Així, per exemple, l'apartat 3.3 de l'acord estableix que el document digitalitzat ha d'estar identificat individualment i «vinculat al seu context de creació i ús. En particular, les metadades relacionades amb el document digital s'han de mantenir en el sistema de gestió de documental d'acord amb els estàndards establerts per cada organisme».

Semblaria, doncs, que l'atribució de qui ha d'establir les especificacions tècniques necessàries en aquesta matèria es desplaça cap a cada organisme en lloc de fer-ho cap al mateix Departament de Cultura, com preveu la llei. Cal afegir que, també en la línia de les bones intencions, la CNAATD ofereix en l'apartat 6è la possibilitat d'emetre informes no vinculants sobre la idoneïtat o no d'aquests protocols, polítiques i especificacions tècniques.

A la vista de tot plegat, podem intuir una certa abdicació de responsabilitats envers la resta d'administracions públiques. Ara bé, ha de quedar clar que l'acció de la CNAATD no pot substituir en cap cas la inacció en aquest àmbit del Departament de Cultura. De fet, tampoc no és estrany que aparentment la CNAATD s'extralimiti, perquè de llarg és l'òrgan més resolutiu en matèria d'arxius i documents, sobretot si el comparem amb el Consell Nacional d'Arxius, el qual s'ha reunit un total de quatre vegades, segons consta a la web del Departament: l'any 2006 per constituir-se, el 2007 i dos cops més el 2008. En contraposició, la CNATD/CNAATD, amb una trajectòria més llarga, ofereix un balanç molt més positiu, amb 21 ordres sobre taules d'avaluació, onze resolucions i dos acords del plenari.

Indubtablement, la CNAATD també pot ser sotmesa a crítica, especialment pel que fa a retards: en la incorporació de l'accés (2008), en la reforma dels grups de treball de la Comissió (2010), en l'aprovació de formularis de confidencialitat (2011), en la promulgació de les primeres taules amb règim d'accés (2012, les immediatament anteriors eren encara del 2008!) o, finalment, en la publicació dels nous formularis d'avaluació de la conservació i l'accés amb les corresponents instruccions, previstos per al 2013. Tanmateix, crec que la valoració en conjunt és molt positiva perquè la Comissió també és, en part, víctima del buit normatiu i de la manca de normalització, sobretot quant a identificació de funcions i sèries documentals, des del meu punt de vista el més greu i urgent per a la professió.

Al marge del desplegament de la llei per via normativa, cal fer esment del Decàleg d'actuacions 2007-2010, que agrupa actuacions ja iniciades anteriorment al mateix temps que n'incorpora de noves. Entre aquestes accions cal remarcar la línia de subvencions per actuacions en matèria de gestió de documents, el

pla de formació o la convocatòria de la jornada Innova.doc, que, en certa manera, han intentat suplir el fet que l'aprovació de la llei no anés acompanyada de l'assignació de recursos corresponent. Aquests tipus d'actuacions han tingut força bona acollida, tot i que el seu nivell d'èxit també ha quedat condicionat per la inexistència de normativa tècnica específica. Això és especialment clar en el cas de les subvencions, atès que l'avaluació dels projectes i la seva posterior verificació de resultats no disposaven de criteris preestablerts, d'acord amb una planificació prèvia d'objectius, com hauria estat desitjable.

En algun cas concret, l'actuació de foment ha anat una mica més enllà i s'ha regulat mitjançant conveni de col·laboració. Aquest seria el cas del conveni entre el Departament i l'Ajuntament de Sant Feliu de Llobregat per a la implementació d'un SGD, del qual, però, es desconeix si els resultats han estat realment extrapolables a altres administracions i sota quina regulació s'ha fet.

En l'àmbit de la gestió de documents, el decàleg també preveia el suport a entitats privades sense ànim de lucre, en la línia del que ja preveu la llei a l'article 15, o fins i tot, línies de cooperació internacional amb la República Dominicana i l'Uruguai, ampliades posteriorment a la ciutat autònoma de Buenos Aires. Actuacions totes respectables, però que atesa l'escarida normativa tècnica en aquesta matèria en el context de l'Administració pública catalana podrien ser, com a mínim, discutibles.

A banda d'aquest conjunt d'actuacions, l'èxit més notable és sens dubte el desenvolupament de la plataforma iArxiu, impulsada pel CATCert amb el suport del Departament de Cultura. Podem considerar que la plataforma iArxiu constitueix un cas excepcional en l'àmbit de l'Administració pública, fins i tot en els seus orígens en el context internacional, malgrat que també ha estat i és víctima de la inexistència d'organismes que disposin de SGD. En qualsevol cas, iArxiu ha acabat significat la proposta més important de normalització en gestió de documents a Catalunya, encara que de manera indirecta. Em refereixo a la publicació del *Vocabulari de metadades*, del Grup d'Innovació Tecnològica.

L'objectiu del vocabulari no era altre que garantir la interoperabilitat amb el sistema d'arxiu. És a dir, constitueix el nucli de metadades presents a iArxiu. Tanmateix, la inexistència de cap altre instrument similar fins a l'aparició de les Normes Tècniques d'Interoperabilitat de l'Estat ha motivat que esdevingui la referència obligada de mínims també en el disseny de sistemes de gestió de documents, malgrat que no era ben bé aquest l'objectiu ni és en si mateix un document normatiu, tal com hauria de ser, sinó unes recomanacions tècniques.

Quant al Grup d'Innovació Tecnològica, inicià el seu rodatge el desembre del 2004 per al desenvolupament de solucions en matèria de gestió de documents en el context de la Generalitat. Aquest objectiu coincidí en el temps, el 2005, amb la voluntat i la predisposició del CATCert per desenvolupar una plataforma d'arxiu digital segur que acabà essent la plataforma iArxiu (inicialment batejada com a XISPA). Això facilità que el grup de treball s'obris a diferents institucions públiques. Tant la dinàmica de treball com el resultat final permeten valorar l'experiència com a altament positiva i, també, com a exemple de cooperació entre diversos organismes de diferent naturalesa i de pluridisciplinarietat professional.

Per aquest motiu, el 2007 s'institucionalitzà la creació de grups de treball en matèria arxivística, mitjançant l'Ordre d'11 de juliol, ateses també altres recents i positives experiències similars com ara els grups de treball de la CNAATD, la NODAC i el *Manual d'arxivística i gestió de documents*, ambdues promogudes per l'AAC. Malauradament, la manca de mitjans per materialitzar la iniciativa aprovada motivà la dissolució del Grup d'Innovació Tecnològica just després de la primera reunió constitutiva de la nova etapa, mentre que el grup de treball d'Administració local sobre gestió de documents ni tan sols arribà a reunir-se.

En definitiva, si avaluem accions concretes el resultat pot ser desigual, però en conjunt els resultats en matèria de gestió de documents derivats del desplegament de la llei són pobres si partim dels objectius previstos i les expectatives generades. Tot plegat ha provocat que, en un moment d'una efervescència rellevant des del punt de vista tecnològic i organitzatiu, el pes específic de la llei sigui molt escàs o merament testimonial.

En aquest sentit, un exemple el tenim en el Decret legislatiu 2/2003, de 28 d'abril, pel qual s'aprova el Text refós de la Llei municipal i de règim local de Catalunya, que no recull l'obligació de disposar d'arxiu municipal a les poblacions de més de deu mil habitants en regular els serveis mínims (article 67) i, en canvi, continua incloent els arxius dins l'apartat de les activitats complementàries dels municipis (article 71). Més endavant, el mateix decret fins i tot cita de manera incompleta la llei, referint-s'hi únicament com a «Llei d'arxius de Catalunya» (article 155.2).

Un altre exemple és la Llei 26/2010, de 3 d'agost, de règim jurídic i de procediment de les administracions públiques de Catalunya, que només fa referència a la «gestió de la documentació i arxiu dels documents electrònics» a la disposició addicional 11a, però sense cap esment dels sistemes de gestió de documents ni de la Llei d'arxius i documents de Catalunya, tot i que fa referència a «la

normativa vigent en matèria d'arxius i documents». I encara un altre exemple, la Llei 29/2010, de 3 d'agost, de l'ús de mitjans electrònics en el sector públic de Catalunya, sense cap mena de referència similar.

Per tot plegat, tampoc no és estrany que la recent publicació *La gestió documental aplicada als projectes d'administració electrònica local*, de la Diputació de Barcelona, hagi sorgit de l'Oficina d'Assistència en Administració Electrònica i no de l'àmbit dels arxius, malgrat que hagi tingut l'assessorament d'una empresa consultora i la col·laboració dels professionals de la Xarxa d'Arxius Municipals.

Línies de futur: desplegament normatiu o eines operatives?

A grans trets, com a proposta de conclusions del balanç de la llei en matèria de gestió de documents podríem apuntar que les previsions sobre el fet que cada organisme públic disposés d'un SGD no s'han complert, que si bé les infraestructures físiques del SAC han millorat molt, no ha succeït el mateix amb el que podríem considerar infraestructures metodològiques i de suport tècnic, que molt probablement la professió tampoc no estava preparada per al que la llei preveia i que han faltat polítiques i directrius concretes que resolguessin totes aquestes mancances o contribuïssin a resoldre-les.

Tanmateix, i malgrat tot, molts professionals hem treballat intensament en la gestió de documents, ens hem implicat en el canvi de model de gestió de les nostres organitzacions, en la racionalització de processos administratius, en la transició vers l'Administració electrònica i en múltiples iniciatives vinculades directament o no a tots aquests canvis. No obstant això, aquestes actuacions no s'han fet a partir del desplegament de la llei, sinó únicament amb la llei a la mà. Per tant, segurament, el més rellevant d'aquest esforç és el fet d'aconseguir posicionar la professió en un entorn extremadament canviant, malgrat no disposar del valor afegit inherent al fet de pertànyer a un col·lectiu professional determinat. Cada professional ha actuat majoritàriament sol al si de la seva organització, i cadascú ha intentat trobar solucions individuals al mateix temps que, inevitablement, també n'havia de fer pedagogia.

En general, podem afirmar que amb independència del tipus d'institució i del grau de responsabilitat l'esforç dels professionals ha estat remarcable. L'efervescència tecnològica i legislativa també s'ha reflectit en una efervescència d'iniciatives professionals arreu del territori, en part per donar resposta a les noves obligacions legislatives derivades de la implantació de l'Administració electrònica. El problema ha estat la incapacitat per lligar-les, per conferir-los so-

lidesa, en la línia del que estableix l'article 4 de la llei: «Els arxius que integren el Sistema d'Arxius de Catalunya han de programar les seves actuacions tot considerant que hi pertanyen». És a dir, ha mancat la gestió d'una coordinació eficaç que garantis l'adopció de solucions homogènies i dotés el sector professional amb els recursos metodològics suficients per portar-les a terme correctament.

Ara bé, té sentit reivindicar el desplegament de la llei al cap de més de deu anys? Les mancances fins ara apuntades continuen essent igualment vàlides? M'atreveria a dir que els objectius continuen essent vàlids; no obstant això, en l'actual escenari legislatiu i professional molt probablement la manera d'assolir-los s'hagi de replantejar de cap a peus.

Amb tota seguretat, les referències legals publicades els darrers anys, especialment en l'àmbit de l'Estat, han deixat força enrere la Llei d'arxius i documents de Catalunya o, si més no, el desplegament que la llei preveia. El marc legal que defineix la Llei 11/2007, d'accés electrònic dels ciutadans als serveis públics, i el Reial decret 1671/2009, que la desplega parcialment, i el que disposen l'Esquema Nacional de Seguretat (ENS) i, principalment, l'Esquema Nacional d'Interoperabilitat (ENI) amb les seves corresponents normes tècniques, dibuixen un context prou diferent del que hi havia l'any 2001 i, molt probablement, les estratègies haurien de ser diferents, menys normatives i molt més operatives.

És a dir, si la mancança principal d'aquests anys ha estat no disposar de la normativa tècnica bàsica per definir, desenvolupar i mantenir amb garanties sistemes de gestió de documents, actualment ja no es pot reprendre el fil del que no s'ha fet. Tanmateix, sí que es poden impulsar accions que permetin concretar recursos metodològics de caràcter instrumental. Es tractaria, doncs, de partir de l'actual marc normatiu per desenvolupar eines operatives que facilitin el desplegament de la Llei 11/2007 i la integració dels requisits establerts, principalment, per l'ENI i les seves normes tècniques, però també de l'ENS.

Cal tenir present que aquest marc normatiu també estableix terminis d'execució, i malgrat que també s'estan incomplint, convé no menystenir el fet que les normes emanen d'un àmbit amb molt més pes específic que el dels arxius, com és el de l'Administració electrònica, sobre el qual hi ha molts interessos per part d'empreses consultores i de desenvolupament de programari. D'altra banda, les dificultats per satisfer aquests requisits no resulten senzilles per a les organitzacions, precisament perquè sovint requereixen solucions en les quals l'arxivística es mou amb molta més comoditat que la informàtica. Aquest nou context, doncs, representa una oportunitat extremadament rellevant per a l'àmbit de la gestió de documents.

Voldria fer notar que la meua referència a «l'àmbit de la gestió de documents» i no a «la professió» no és ni casual ni al meu parer menor. Actualment, el desenvolupament de polítiques de gestió de documents és un element estratègic de primer nivell en les organitzacions i és precisament ara quan cal donar-hi resposta, una resposta que ha de ser clara, concreta i efectiva. Per tant, si ara mateix els aspectes pendents de resoldre versen sobre la classificació, la conservació i l'accés dels documents, o de la informació si es prefereix, i les corresponents metadades per a la seva gestió, cal assumir que difícilment continuaran pendents d'aquí a deu anys més. És a dir, en el nivell d'exigència actual es resoldran segur, o gairebé segur, ja sigui amb la participació de la professió o sense, i la qüestió és si volem formar part de la solució o no.

Això obre dos elements de debat: d'una banda, l'evolució de la professió en els entorns de producció de documents i, de l'altra, la necessitat de disposar d'instruments normalitzats en aquestes matèries. Quant a l'evolució de la professió, no m'estendré perquè seria objecte d'un altre article, però sí que convé apuntar que cal repensar el nostre rol a les organitzacions en gestió de documents un cop normalitzats la classificació (en un sentit ampli del concepte), els règims de conservació i d'accés dels documents i els requisits per a la preservació digital, atès que un escenari no normalitzat ja no és imaginable a mitjà termini. En paral·lel, també caldrà reflexionar sobre l'evolució dels SGD cap a la gestió de sistemes gestors de dades, així com l'impacte a mitjà termini dels SGD als arxius històrics, els quals per primer cop en la seva història poden veure com un volum ingent de documentació ja catalogada pot ser posat a la disposició pública de manera massiva i, d'aquesta manera, convertir en invisibles els tradicionals inventaris i els actuals fons històrics.

Per tant, la gestió de documents esdevé clau en la visualització, el desenvolupament i el futur de la professió en comparació d'altres àmbits de l'arxivística, i molt probablement això també exigeix una més que necessària adequació dels continguts formatius universitaris als temps que corren. En aquest sentit, potenciar la recerca ha de ser un objectiu a curt termini i un element indispensable en la formació universitària, difícilment assolible des del voluntarisme dels professionals.

Pel que respecta a la necessitat de disposar d'instruments normalitzats en gestió de documents, haurien de ser documents eminentment pràctics, de translació dels principis teòrics a la realitat quotidiana professional i, sobretot, d'adequació de manera concreta i precisa als requisits normatius existents. Llistar les eines operatives no és simple, per les múltiples interrelacions entre si,

però sense ànim de ser exhaustiu, sinó d'identificar-ne algunes caldria disposar dels elements següents:

- › Un model conceptual integrat de gestió de documents i arxius, que incorpori una visió simplificada del context normatiu quant a estàndards internacionals i models de referència, basant-se en la distinció entre normes sobre continguts, normes sobre sistemes i normes instrumentals.
- › Guies individualitzades de síntesi i d'aplicació pràctica dels principals d'estàndards internacionals i models de referència, però molt especialment de la ISO 23081 sobre metadades per a la gestió de documents.
- › La concreció del model conceptual integrat de gestió de documents en un esquema de metadades mínimes alineades amb els estàndards internacionals, ja siguin sobre continguts, sistemes de gestió o instrumentals, però alhora també amb els requisits establerts per l'Esquema Nacional de Seguretat, l'Esquema Nacional d'Interoperabilitat i les normes tècniques corresponents.
- › Lligat amb el punt anterior i dins de l'esquema esmentat, la necessitat de desenvolupar els elements indispensables de les normes ISAD(G), ISAAR(CPF) i ISDF en relació amb la translació i l'adequació a les seves normes homònimes codificades com ara l'EAD i l'EAC, en els seus elements mínims obligatoris, per tal de garantir la posterior explotació i interoperabilitat als arxius històrics.
- › Documents individualitzats de síntesi i d'aplicació de les Normes Tècniques d'Interoperabilitat i la seva interrelació amb els requisits de la gestió de documents, així com de cada norma o especificació tècnica similar que s'aprovi en el futur.
- › Un quadre de classificació d'activitats de negoci (Business Classification Scheme, BCS), d'acord amb el que es defineix als *Principis i requeriments funcionals per a documents en entorns d'oficina digital* (volum 2), per a les administracions públiques, de manera que cada administració el pugui desenvolupar per a l'elaboració del seu quadre de classificació, per als quals caldrà establir també pautes de normalització i homogeneïtzació.
- › L'establiment de principis homogenis per a la identificació i l'aplicació del règim de conservació i el règim d'accés basant-se en el quadre de classificació d'activitats de negoci prèviament definit, i d'acord amb la regulació de la CNAATD.
- › L'elaboració d'un document de referència sobre el tancament dels expedients administratius, la vigència administrativa, la retenció precaucional i els terminis de prescripció i, per tant, més enllà de subjeccions a determinades perspectives obsoletes sobre els valors dels documents.
- › El desenvolupament d'un catàleg bàsic de serveis per a cada rang d'Administració pública catalana, a partir del qual es pugui desenvolupar també un catàleg bàsic de tràmits, i una proposta de mínims sobre la documentació que han d'aportar els ciutadans, així com els documents que

poden ser inclosos al Catàleg de documents i dades interoperables de Catalunya.

- › Una guia d'aplicació sobre les polítiques de gestió i manteniment de la signatura digital i l'autenticitat dels documents digitals.

Òbviament, entre altres possibles propostes o documents de referència sobre altres temes, com podrien ser l'anàlisi de riscos de la gestió de documents en l'entorn del núvol informàtic, la identificació de documents i gestió de registres en sistemes gestors de bases de dades, la gestió de documents vitals d'una organització, etc.

Arribats a aquest punt, ens podem plantejar dues preguntes. La primera és si aquest tipus de recursos, assimilables a una caixa d'eines professional, poden tenir realment èxit essent instruments no normatius. Com a resposta faria esment de l'exemple del *Vocabulari de metadades*, del Grup d'Innovació Tecnològica. Si la solució té caràcter pràctic sempre és més fàcil adaptar una proposta existent que fer-ne una de nova i, també, sempre serà més fàcil respectar els requisits mínims que s'estableixin per consens professional sabent que aquests són compartits amb altres institucions, que no optar pel terreny inexplorat de les decisions unilaterals i específiques.

La segona pregunta és com es pot fer, i la resposta podria ser exactament la mateixa: esmentar el *Vocabulari de metadades*. És a dir, la creació de grups de treball interadministratius i, quan calgui, pluridisciplinaris. Al cap i a la fi, si alguna cosa ha funcionat al llarg d'aquests anys ha estat precisament la dinàmica de grups de treball, amb les dificultats que es vulgui, però com a exemples podem citar el Grup d'Innovació Tecnològica, els grups de treball de la CNATD/CNAATD, els de la NODAC, els del *Manual d'arxivística i gestió de documents* i l'extingit G:8, entre d'altres. Per tant, el treball cooperatiu, que ha de ser dotat amb els corresponents instruments institucionals, rebre la plataforma de coordinació tècnica indispensable i tenir la implicació i la generositat dels professionals.

Fins aquí, doncs, el que podem considerar mesures de caràcter instrumental, però per revertir la situació actual també són necessàries mesures de caràcter estratègic a diferents escales. En primer lloc, a escala institucional, en la qual el Departament de Cultura, mentre hi sigui competent, hauria de liderar com li pertoca l'acció de foment i suport d'aquestes iniciatives. Conseqüentment, aquest lideratge hauria d'assumir la definició i l'impuls de polítiques que incloguessin també l'assignació dels recursos econòmics necessaris, recursos que la llei no va incorporar quan es va aprovar. També caldria assegurar que les ins-

titucions d'administració local de caràcter supramunicipal exercissin realment el suport, la prestació de serveis i la cooperació en aquest àmbit que els atribueix l'article 31.4 de la llei. Però caldria disposar del suport i la complicitat d'altres institucions com ara l'ESAGED, la Sindicatura de Comptes, l'Autoritat Catalana de Protecció de Dades o el mateix Arxiu Nacional de Catalunya, que hauria de liderar determinades iniciatives.

En segon lloc, estratègies a escala de col·lectius professionals. Evidentment, l'AAC hauria de col·laborar amb les iniciatives encaminades a assolir els objectius de la llei i donar-hi suport, però també hauria de vetllar perquè no es produïssin desviacions o letargies en el desenvolupament d'aquests recursos metodològics. No obstant el paper de l'AAC, resulta imprescindible en el context actual la cerca d'aliances estratègiques amb altres col·lectius i sectors professionals, com poden ser el sector tecnològic o determinats col·legis professionals, com és el cas del de secretaris i interventors de l'Administració local.

Finalment, i en tercer lloc, caldria impulsar estratègies a escala del professional com a individu, de manera que existís una motivació a participar en el debat i a donar suport a les iniciatives que es portessin a terme. Cal dir que no es tracta de tornar al voluntarisme, en absolut, però sí a una certa militància professional, potser certament adormida pels anys en què com a col·lectiu hem començat a gaudir d'una certa normalització professional de mínims, sobre la qual probablement també hàgim adormit el debat al si de la professió.

Com a reflexió final, podríem afirmar que en gestió de documents no hem aprofitat convenientment els anys transcorreguts des de l'aprovació de la llei; tanmateix, ara això ens serveix de ben poc si no és per prendre un nou impuls en aquest camp. A hores d'ara, la qüestió clau és saber què estem disposats a fer o si preferim esperar que les mancances esbossades es vagin resolent amb el temps. Personalment, sóc de l'opinió que el context actual és una bona oportunitat per relançar la professió, però és un context en moviment en el qual ni som els únics actors ni hi ha lloc per a la indiferència, sobretot quan resoldre la gestió de documents a les organitzacions implica un problema majúscul per als seus responsables. Per tant, si davant de les dificultats que representen els nous reptes no contribuïm a la seva solució, podem estar convençuts que tard o d'hora passarem a formar part del problema. La decisió és només nostra.

RESUM

La Llei 10/2001, d'arxius i documents, va suposar un punt d'inflexió important en l'arxivística catalana, tant en el terreny institucional com professional. La seva aprovació constituí un fet remarcable pel conjunt de novetats que incorporava i perquè trencava amb la visió més clàssica i tradicional dels arxius. Les expectatives generades foren moltes, especialment en l'àmbit de la gestió de documents, però transcorreguts més de deu anys des de la seva aprovació el desplegament en aquest àmbit concret no s'ha produït i, com a conseqüència, els seus objectius no s'han complert.

El balanç que es presenta analitza quins eren aquests objectius i n'avalua els resultats, les possibles causes i les responsabilitats sobre aquestes. Al mateix temps, proposa algunes línies d'actuació per revertir l'actual situació de desemparament professional, motivada pel fet que no s'ha dut a terme el desplegament normatiu inicialment previst.

RESUMEN

La Ley 10/2001, de Archivos y Documentos de Cataluña, supuso un punto de inflexión importante en la archivística catalana, tanto en el ámbito institucional como en el profesional. Su aprobación constituyó un hito remarcable por el conjunto de novedades que incorporaba y porque rompía con la visión más clásica y tradicional de los archivos. Las expectativas generadas fueron muchas, especialmente en el campo de la gestión de documentos; sin embargo, transcurridos más de diez años desde su aprobación, el despliegue en este ámbito concreto no se ha producido y, como consecuencia, sus objetivos no se han cumplido.

El balance que se presenta analiza cuáles eran esos objetivos y evalúa sus resultados, las posibles causas y las responsabilidades sobre estas. Al mismo tiempo, propone algunas líneas de actuación para revertir la actual situación de desamparo profesional, motivada por no haberse llevado a cabo el desarrollo normativo inicialmente previsto.

ABSTRACT

Law 10/2001 regarding archives and records marked a turning point in Catalan archival science, in both the institutional and professional spheres. Its passing was noteworthy for the new developments it brought and because it marked a break with the more classic and traditional view of archives. It created much expectation, especially in records management, but ten years on there has been little development of this particular aspect and, consequently, objectives have not been reached.

The article analyses these objectives and assesses the results, possible causes and responsibilities in this regard. At the same time, it proposes some areas of action to reverse the current situation of vulnerability professionals face, due to the fact that the law has not been developed as anticipated.

RÉSUMÉ

La loi n° 10/2001 relative aux archives et aux documents a supposé un important point d'inflexion dans l'archivistique catalane, aussi bien sur le plan institutionnel que professionnel. Son adoption a constitué un fait remarquable pour l'ensemble des nouveautés introduites et pour la rupture avec la vision plus classique et traditionnelle des archives. La loi a suscité de nombreuses attentes, notamment dans le domaine de la gestion des documents. Toutefois, plus de dix ans après son adoption, il n'y a pas de décret d'application dans ce domaine concret et, en conséquence, les objectifs ne sont pas atteints.

Dans son bilan, l'auteur analyse quels étaient les objectifs de la loi et en évalue les résultats, ainsi que les possibles causes et responsabilités en la matière. Par ailleurs, il propose quelques lignes d'action dans le but de renverser la situation actuelle de fragilité professionnelle, due au fait que l'application réglementaire initialement prévue n'a pas été menée à bien.